

NORSK-FINSK GRENSEVASSDRAGSKOMMISJON
SUOMALAIS-NORJALAINEN RAJAVESISTÖKOMISSIO

Anbefalinger fra Den norsk-finske grensevassdragskommisjonen 2023

Behov for mer kunnskap og grenseoverskridende samarbeid om laksebestandene i Neidenelva.

Neidenelva er et grensevassdrag og et nasjonalt laksevassdrag i de nasjonale laksefjordene Neiden- og Bøkfjorden (i Norge). Vassdraget har bestander av laks og sjøørret og har hatt åpent fiske etter disse artene. Hele Neidenelva fikk bestemt nytt gytebestandsmål i 2022 på mellom 4558 og 5634 kg hunnfisk av laks. En felles norsk-finsk evaluering av om gytebestandsmålene er oppnådd, er så langt ikke foretatt.

Generelt har tilstanden for laksebestandene i Neidenelva blitt klart svekket seg i 2020-2022 og fangstene er blitt mindre. Antall laks som går opp i elva har gått drastisk ned, og yngeltettheten har lenge vært lav oppstrøms innsjøen Opukasjärvi.

For å kunne ivareta laksebestandene er det nå et stort behov for en mer fleksibel fiskeforvaltning. Dette innebærer at den bilaterale fiskeavtalen mellom Finland og Norge må fornyes, for dette arbeidet er det allerede gjort bakgrunnsarbeider og informasjonsinnhenting over flere år. Tilgang til og tilrettelegging av eksisterende overvåkningsdata om laks på begge sider av grensen, samt en felles norsk-finsk evaluering av laksebestandens status (gytebestandsmål) vil være grunnlaget for arbeidet med en ny avtale.

Den norsk-finske grensevassdragskommisjonen anbefaler at:

- norske og finske ansvarlige myndigheter snarest starter arbeidet med fornying av den mellomstatlige avtalen om fisket i Neidenvassdraget, for å muliggjøre en mer oppdatert og tidsriktig fiskeregulering og bærekraftig fisk- og vannforvaltning.
- øke samarbeidet mellom Norge og Finland om forskning, overvåkning og forvaltning av laksebestandene i Neidenelva. Ta sammen i bruk den nyeste kunnskapen og forskningsinformasjonen i forvaltningen av laksebestandene i Neidenelva, samt utrede beste måte for å organisere samarbeidet mellom landene i denne forbindelsen.
- kommisjonen holdes oppdatert og orienteres om framdriften i arbeidet.

Samarbeid og samordning av vannforvaltning i den norsk-finske vannregionen

Den norsk-finske vannregionen ble etablert gjennom en avtale mellom landene i 2013. Avtalen skal sikre et tilstrekkelig samarbeid som oppfyller kravene i EUs rammedirektiv for vann. Avtalens vedlegg (omforent memorandum) inneholder en detaljert beskrivelse av de nødvendige samarbeidsprosedyrer. Landene bør bestrebe seg på å utarbeide en felles vannforvaltningsplan for grensevassdragene (med beskrivelse av vannforekomster, felles miljømål, koordinering av overvåkingsprogram, utveksling av informasjon og data m.m.) (memorandum punkt 9). Det stilles krav om involvering av Den norsk-finske grensevassdragskommisjonen i planarbeidet (pkt.3) og om at miljømål og klassifiseringen av økologisk og kjemisk tilstand samordnes (pkt. 4).

Det er fortsatt ulikheter i klassifiseringen av økologisk tilstand i enkelte grensekryssende vannforekomster i Tana-, Neiden- og Munkelva for planperioden 2022-2027. Forskjellene skyldes ulikheter i de nasjonale klassifiseringssystemene. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i brev av 11.11.2022 sendt saken over til oppfølging hos nasjonale miljømyndigheter på norsk side, men har ikke foreløpig mottatt svar på henvendelsen.

I vanddirektivets 4. planrunde (2028-2033) har Norge og Finland fortsatt ulike høringsfrister. Koordineringen av arbeidet innad i den norsk-finske vannregionen blir dermed vanskeligere. Troms og Finnmark fylkeskommune har bedt nasjonale myndigheter om å samordne fristene i norsk-finsk vannregion med fristene på finsk side, men Klima- og miljødepartementet har i brev av 3.3.2023 (ref. 19/1048-75) svart at dette ikke er mulig.

Norsk-finsk grensevassdragskommisjon anbefaler at:

- samarbeidet mellom Norge og Finland om vannforvaltning i den norsk-finske vannregionen styrkes på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.
- forslagene til vannforvaltningsplanene i den norsk-finske vannregionen (2028 – 2033) sendes på høring til grensevassdragskommisjonen.
- Norge og Finland arbeider for å harmonisere klassifiseringen av påvirkninger, samt klassifiseringssystemet for økologisk og kjemisk tilstand i overflatevann.
- Norge og Finland samordner fremtidige høringsfrister i den norsk-finske vannregionen.